

SUVANNON SEUTU



SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija



N:o 5 1983
HEINÄKUU



Vilakkalan pojat on tulleet kihupyhänä kirkolle komeasti autokyydillä jota omistaja ohjaa ja lastia on riittävästi. Toivottavasti Sakkolajuhlaan saavutaan myös täysin autolastein Orivedelle, jossa samat Vilakkalan pojat osallistuvat juhlien järjestelyyn.

Vieläkö on koti-ikävä?

Käydessäni taannoin valtameren takana Kanadassa ja Australiassa tapasin lukuisia suomalaisia siirtolaisia. He olivat heti kiinnostuneita kuulemaan, mitä koto-Suomeen kuuluu. Vuosikymmeniäkin uudestaan kotimaassaan asuneet käänsivät tuon tuosta puheen syntymäsijoille. Yhteistä useimmille heistä oli, että ensimmäisinä vuosina koti-ikävä oli kiusannut suunnattomasti. Joku oli ollut jo lähtemäisillään takaisin Suomeen, joku oli palannutkin.

Tapasin menneenä keväänä Oriveden kirkkoherranvirastossa monia karjalaisia, jotka silmät hehkuen pyysivät virkatodistusta, passia ja viisumia varten. Kun kysyin matkan kohdetta, vastaus oli jotain tällaista: "Kottiiha myö männä käymää."

Tiedän itsekin, mitä on koti-ikävä. Olen joskus seisonut kaakkosella rajallamme ja tuntenut kipeän piston ja selittämättömän kaipauksen sisimmässäni: Tuolla puolen tunnin matkan päässä on lapsuuteni kunnaat. En saa sinne mennä, mutta "vie sinne mun kaihoni pohjaton". Joudun uudelleen ja uudelleen opettelemaan karjalaista rukousta:

Kaikki Sun kädessä on kohtalot kansan ja maan.
Jos emme milloinkaan palata isien maahan rannoille Laatokan saa, nöyriksi mielet tee.
Katkeruus kitke meistä.
Kiitosta laulumme soikoon, että me kerran saimme kauniin Karjalan maan.

Meidän karjalaisten luulisi elämän koulussa oppineen myös sen, ettei meillä ole täällä pysyvää asuinsijaa. Olemme evakkoja, joiden lopullinen kotimaa on taivaassa. Jospa muistaisimme tämän ja muistut-

taisimme toisiamme tästä ainakin yhtä usein kuin Karjalasta.

Tuhannet ja taas tuhannet Karjalasta kerran lähteneet ovat jo siirtyneet kuoleman rajan taa. Sitä kotimaata meidänkin tulisi ikävöidä ja hyvissä ajoin hoitaa tätä matkaa varten viisumi kuntoon.

Heimosisar ja -veli. Onko sinulla tätä koti-ikävää? Monet tuntuvat rakastuneen sillä tavalla matkalla olemiseen, että päämäärä on hämartyntä ja koti-ikävä on sammunut.

Jumala on sanassaan ilmoittanut, että kaunisti Karjalaakin ihannampi on se, mitä Jumala on valmistanut niille, jotka Häntä rakastavat.

Oriveden seurakunnan puolesta toivotan kaikki 7 pnä elokuuta Sakkolan pitäjäjuhille saapuvat tervetulleiksi. "Jos minä unhotan sinut, Jerusalemi, niin unhotat sinä minun oikea käteni."

Ilmari Mustonen

Oriveden kunnan tervehdys

Kun te entiset sakkolalaiset ja teidän omaisenne ja ystävänne kokoonnutte Orivedelle 7 päivänä elokuuta viettämään Sakkolajuhlaa, tervehdin teitä Oriveden kunnan puolesta. Samalla toivottan teidät lämpimästi tervetulleeksi kuntaamme. Me orivesiläiset täällä asuvien sakkolalaisten kanssa tuntemme mielihyvää ja olemme iloisia siitä, että Orivesi on jo kolmannen kerran perinteisen vuosijuhlanne pitopaikkana.

On kulunut jo miltei neljäkymmentä vuotta siitä, kun te jouduitte siirtymään kotiseudultanne uuteen ympäristöön, uuteen elämään. Te olette tänä aikana erinomaisella tavalla sopeutuneet nykyisiin asuinkuntiin ja tunnette ne kotiseuduksenne, puhumatkaakaan nuorista, joille Karjala on lähinnä isovanhempien tai vanhempien syntymäpaikka. Teidän juurenne ja sitä kautta monet rakkaat muistot ovat kuitenkin Karjalassa. Uskonkin, että vuosijuhlanne syvimpänä tunteena on hetkellinen juurilleen paluu; halu tavata omaisia, ystäviä ja entisiä kylänmiehiä sekä muistella menneitä. Toivon, että Orivedellä pidettävästä Sakkolajuhlsta muodostuu lämminhenkinen karjalaisuutta ylläpitävä kotiseutujuhla, jossa katsotaan muistoissa taaksepäin, mutta jossa samalla rakennetaan tätä päivää ja tulevaisuutta, yhteistä isänmaatamme.

Tapio Taivalaho
kunnanjohtaja

SAKKOLA-JUHLAN OHJELMA Orivedellä 6—7 pnä elokuuta 1983

MUISTOJEN ILTA Oriveden Opistolla 6. 8. klo 19

SOITTOA	Markku Nallin yhtye
TERVEHDYSSANAT	Heimo Viskari
KUOROLAULUA	Oriveden Naislaulajat joht. Irri Mattila
LAULUA JA MUSIIKKIA	Vaari ja Vunukat
LAULUA	Jukka Viskari
DIA-KUVIA SAKKOLASTA	
TANSSIA	Markku Nallin yhtyeen tahdissa
RAVINTOLA	Valkjärven Martat

JUMALANPALVELUS KLO 10 ORIVEDEN KIRKOSSA

Saarnaa pastori Simo Repo. Seurakuntakuoro laulaa.
Kunnianosoitukset Sankarihaudalla ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä.

SAKKOLAN PITÄJÄJUHLA ORIVEDEN OPISTOLLA SUNNUNTAINA KLO 13

MUSIIKKIA	Oriveden Musiikkiyhdistyksen soittokunta, johtaa Seppo Nurminen
TERVEHDYSSANAT	Teuvo Viskari
LAUSUNTAA	Marja Suuronen
KUOROLAULUA	Oriveden Mieskuoro, johtaa Irri Mattila
HAASTATTELU	Sakkolalaiset huippu-urheilijat: Veikko Karvonen, August Kiuru ja Pentti Repo
LAULUA	Kajarinteen sisarukset
Väliaika	
MUSIIKKI- JA LAULUESITYS	Erkki, Pia ja Marika Nuora
JUHLAPUHE	Yhteiskuntat. tri Väinö Huuska
YHTEISLAULUA	Karjalaisten laulu
TERVEHDYKSET	
PÄÄTÖSSANAT	Pentti Koppanen
MAAMME	

Kulovalkea

Kulo palaa.
Valtaa alaa
tuhka harmaa, apea.
Kerros pohjasavea
muuttumattomana säilyy.

Kulovalkeana hiiltynyt
majatalo ihmisen.
Sielu iankaikkinen
kuolemattomana säilyy.

ELSA TUOKKO

Lumous

Ihanaa on
luonnon temppelissä.
Sielu kylpeä
saa kauneudessa.

Vehreänä
metsän lehtikatto,
ruhosta
ja kukkasista matto.

Musiikkina
laululintuin soitot.
Kauas jäivät
ihmisään loitot.

Katson lumottuna
hetkeen tähän.
— Multa — kiintyneenä
multaan tähän.

ELSA TUOKKO

SUUREN NÄYTELMÄN PIENET NÄYTTELIJÄT

He olivat yksinkertaista väkeä.

He eivät kantaneet tiedon valoa eivätkä edistyksen soihtua. He olivat meidän Herramme heikoimpia joista puhuttiin hymyillen. Heistä puhuessaan joku koukisti sormensa, loihti kasvoilleen säälivän ilmeen ja naputti sormella otsaansa.

He olivat taka-alalle työnnettyä rekvisiittaa tässä meidän Herramme ohjaamassa näytelmässä nimeltään elämä.

He olivat niitä, joiden haudalla ei pidetty pitkiä puheita. Heidän haudaltaan puuttui suuri surevien joukko, eikä heidän muistolleen lausuttu kauniita sanoja.

Kenties jonkun lähin omainen, — kunnan palkkaama viranomais, seurasi pitkästyen vainajan viimeistä matkaa ja kuunteli haukotellen papin päätöksellistä sanomaa: — ”Maasta olet sinä tullut ja maaksi olet jälleen tuleva”...

Tämän kertomukseni alku ajoittuu varhaiseen lapsuuteeni. Tämä ajoittuu aikaan, jolloin kansalaissotamme oli vain muutamien hetkien takainen tapaus. Tämä ajoittuu siihen aikaan jolloin surevat sydämet itkivät verta, maan talous taisteli sekasortoista kaaosta vastaan ja elintarvikkeista oli huutava puute.

Suuri raha tosin viitoitti tien yltä kylläisyyden maailmaan, mutta suuri raha ei eksy köyhän kukkeroon, joten köyhä sai jälleen turvautua esi-isiemme kokemaan

konstiin: — Pantiin leipään puolipetäjäistä...

Kaikkein kipeimmin puutteen kylmä koura kouraisi maan köyhää, maatonta väestöä.

Kas, olihan niin, että leipä kasvoi kyntäjälle, laiho maansa muokkajalle, mutta maattoman köyhän kurkihirren alla kasvoi vain puute. Tosin Amerikan Yhdysvallat ojensi auttavan kätensä ja tuki lainoin ja lahjoituksin maamme sekasortoista taloutta. Se seikka, mitä Yhdysvaltojen tuki meille merkitsi, oli meikäläiselle polvenkorkuiselle pojan ”taariaiselle” tuntematon käsite. Ainoa avun muoto, joka suoraan kanavoitui meikäläisen tajuntaan, oli vaate ja ravinto.

Yhdysvaltojen antamasta avusta huolimatta tuntui puutteen peikko viihtyvän erittäin hyvin kotikyläni Koveraojan harmaan mökkiyhteisön piirissä. Joskus tuntui jopa siltä, että itse taivaan isäkin oli meidät hyljännyt, — tai ainakaan hän ei ymmärtänyt meidän puhettamme, sillä vaikka me jokapäivä rukoilimme häneltä jokapäiväistä leipäämme, niin me saimme vain kasvisöljyä ja keitettyjä perunoita.

Osa Yhdysvaltojen antamasta vaateavusta käsitti valkoisia, korein leimoin ja vieraskielisin tekstein kirjavoittamia vehnä jauho säkkejä. Leimoistaan huolimatta nämä säkit olivat erittäin kysyttyä tavaraa. Kas, pystyiväthän näppärät sormet muotoilemaan niistä yhtä jos toistakin päälle pantavaa. Minun äitini, joka oli ammatiltaan ompelija, om-

peli säkeistä omille lapsilleen, sekä tarpeen niin vaatiessa naapurin ”kakaroillekin” housut, pöksyt tai mekon. Tuo kesä jäi mieleeni erikoisesti siksi, että sinäkesänä kirmailli Koveraojan aholla poikaparvi koreissa paidoissaan ja tytöt pyllyilivät leikkiessään punainen leima pyllynsä päällä ja leiman alla oli vieraskielinen teksti. Tästä tekstistä oli joku koiranleuka lukevinaan erään tunnetun höyrymyllyn nimen ja osoitteen.

Kyseisen aikakauden kansanhuollosta minulla ei ole tosiasiallista tietoa. Sen tosin tiedän, että pitäjään oli perustettu elintarvike lautakuntia ja kansalaisille oli jaettu leipäkortit. Että näin oli, sen tiedän siitä, että minunkin kokoelmistani on Suomen Valtion leipäkortti vuodelta 1918.

Kortti oli jaettu viikottaisiin annoksiin joista kukin ruudukko sisälsi 28 -kuponkia. Sen, mitkä kupongit kulloinkin olivat voimassa ja mitä milläkin kupongilla sai ostaa ja miten paljon, sen päätti ”Elintarvikehallitus” kulloinkin erikseen.

Tietäen silloin vallinneen yleismaailmallisen elintarvikepulan, voimme uskoa, etteivät silloin korteilla ostettavat annokset olleet kovinkaan suuret, eivätkä nekään ylittäneet jokaisen ulottuville. Heille raha oli tuntematon käsite, ja ruuan täyttämä täysinäinen vatsa oli saavuttamaton unelma. He olivat ne meidän Herramme heikoimmat joista jo puhuin. Heitä olivat varat-

Huuhkan poika

tomat vanhukset, orpolapset, työhön kykenettömät raajarikot sekä älyllisesti vajavaiset lähimmäisemme. He olivat niitä, joitten olemassaolosta Carl Mikael Bellman niin herkästi kertoo laulussaan ”Ontuva Erikson”... Heidän osanaan oli mieron tie...

Jo varhaisessa lapsuudessani tulin tuntemaan heistä useita, ja kuulinhan itsekin samaan kastiin, niin että olimmehan tavallaan ”virka-veljiä” keskenämme.

Vanhimmat tuttavuuteni lienevät olleet Hietasen Vilppo ja Salon Ieva. Muistattehan toki Vilpon? Vilppo oli kookas vanhus jolla oli ylitse rinnan ulottuva valkoinen parta ja ajan patinoima hopeinen tukka. Vilppo kulki pitkin pitäjää kylästä kylään ja talosta toiseen ja kerjasi.

”Salon Ievasta” tuskin tiedän muuta kuin nimen. Hänen henkilöllisyytensä tausta on minulle perin tuntematon. Vain sen muistan ”Ievasta”, että hän oli hyvin pieni ja hentoinen vanhus, jolla oli erittäin ohkainen tukka, päälaelta melkein kalju.

Luonteeltaan ”Ieva” oli erittäin kättäisä luonne. Lapsia, erittäinkin poikia hän tuntui vihaavan kuin ruttoa. Lienevätkö pojat joskus ajattele mattomuuttan kiusanneet avutonta vanhusta?

Myöhemmin tulin tuntemaan heitä lisää. Tunsin Aapelin, Alen, Martin, Mikon, Antin, sekä monta muuta...

Vuodet on vierineet. He ovat jo tuonelan tuvilla. Heidän muistoaan peittää menneisyyden varjo. Heidän maallinen matkansa kulki varjojen kautta ikuisuuden porteille. Heidän osansa maanpäällä oli vähäkin vähäisempi, mutta kenties hekin ansaitsivat pienen muistel-

V. Verner

Lepikkoisella hakamaarinteellä Niittyrannan kylän ja Petäjärven hovin välimailloilla kalkkuivat ulkosalle päästettyjen lehmien kellot. Huuhkan ja Holman ammahtelijat siellä syönnistivät kevävehmaalla norolla, Lillan paimentamina. — Simon Mari oli näet pyytänyt tytöltä, että tämä yksin tein kaitsisi heidänkin Kyyttönsä ja Maanikkinsa. Siinähan ne menivätkin, naapuruksien lehmät viihtyivät hyvin yksissä.

Olivat maanikit käyneet tähän mennessä jo viikon päivät metsissä, paimentajineen, kuljeksineet, koluilleet saamatta oikeaa oloansa, sillä varsinkin kangasmailla ei korsi näytä aikasenakaan keväänä hevini latvaansa. Mutta nyt oli karja tullut, hovilaisen hakkauttamalla metsän aukealle, ja täällä löytyi parempi ruokamaa. Rinteen täyttivät valkokukkaiset vuokkolautautumat, ja notkossa vihersivät tuoreperäisillä mätäsvaliköillä mehuisat virvilät.

Pietarihan se oli näille hakkuupaikoille paimenta ohjannut, neuvon: ”Sieltä ovat hakkailleet hirsia ja pilkkoneet tuhansia aidaksia, pääsee päivän valo rinteille ruohoa nostattamaan — ajele kellokkaat sinne taustalle; katso vain, etteivät pääse puikahtamaan hovilaisen ruisoraille, harppaamaan ylitse roppitilaisten hutiloimalla tekemistä aidoista.” Sen oli tyttö neuvon muistanutkin, tänä aamuna metsille lähtiessään. Hän ohjaili kyytöt näille kosteikoille, ja tulomatka sattui vielä niin sopivasti, että Martinkin seurasi mukana ihan metsään asti — hän jäi vähäistä tuonemmaksi hakkaamaan solakammasta petäjäköstä kattotarpeita niittylatoa varten.

Sieltä ne kuuluivat jo pojan kirveen iskut ylenevän kankaalta, puerevan navakkoina kajahtelivat, vä-

hän päästä roiskahutti maita kaatuvan solkipetäjän ryminä.

Metsässä vipisi lämpö, piteni petäjien latvakasvama, aukeili lehtipuiden silmut. Pitihän nyt jo kesän tullakin, luonnon vihertää. Oli Yrjön päivä, keväisen ajan rajapyykki, josta kansa päätteli: ”Jyrki ottakoon lehmät, vaikka selkäänsä.” — ”Jyrkinä kukkuu käki vaikka tuuran varrella.” — ”Jyrkinä jymähdys kalamiehen kattilassa!”

Helskyttihän tuo käki, sipittivät sirkut, koko rinne kaikui viserruksesta. Karjan soittimet lellittivät, kilkkuivat, lakahtelivat notkosy-

Olematon kylä

Matkan kylään olemattomaan niin usein yhä teen.

Kaikki on siellä ennallaan!

Samat tiet, talot, metsät, pellot, ihmiset.

Jos oli siellä surua, oli onneakin!

Kotihonkien humina nyt vaahteralehdossa soi...

Humina, niin kaunis ja herkkä saa kaiken riemuitsemaan.

Ja kalliorannan särkkä saa laineet laulamaan:

Niin kaunis on maa!

Kumpa jokainen saisi kokea ja ymmärtää, mitä oikea onni on!

KLAUDIA

vänteellä antaen muille sipatuksille somakaikuisen pohjan ja säästään Lillan mietelmiä ja tunnevahteita hänen istuessaan paisteisella rinteellä vihertyvän koivun juurella työnään vispilänvarpujen siloittelu.

Sanotaan, että suurissa näkin-kengissä, joita joskus on tuotu eteläisiltä mailta valtamerien rannoilta, kuulee yhä aaltojen kohinan, jos asettaa korvansa suppilon lähelle ja

Unikuva

Unessa kuljin kotoista Hiekkarataa, ruskeaa, seljuvaa santaa... Katselin siintoa Suvannon selän... Niin usein unikuvin tuon elän. Aallot hiekkaa huuhto!

Nousin mäkeä ylös kotikartanolle. Pysähdyin. — Kaihomielin katsoi kuusi. Kertoi kummat kuulumiset: "Ollut on yksin ikävä! Talo tuhkaksi palanut, vieraat aukovat veräjän. — En ymmärrä puhettaan. Suvannolla syksyn tuulet, talven tuiskut, ei ne enää kuin ennen... Vaan vihasina vihmaavat... On yksin niin ikävä..." Näin kertoi kuusivanhus.

— Kohta vaivun talviuneen — kestänenkö kevääseen? Jos, niin lämpenevät lounatuulet ja muuttolintujen sirkutus herättävät unestani. Naavat oksiltani keräävät, niistä pesät pienoiset tekevät! — Kevätaurinko lämmittää ja vuosi on vanhan vanhentanut...

L N

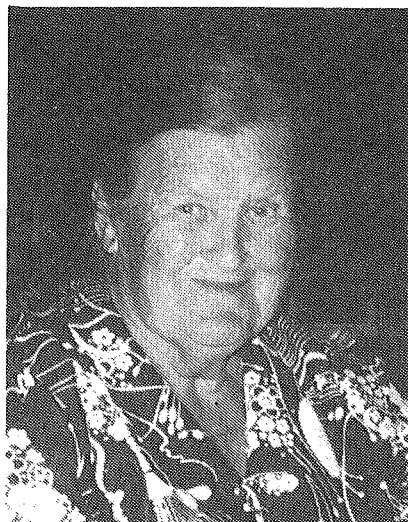
kuuntelee. Pitkät, lakkaamatta vyöryvät mainingit ovat syövyttäneet humunsa näihin koteloihin.

Yhtä hyvin voisi uskoa metsien painaneen sointinsa karjan kelloihin ja kyläläisten äänten tarttuneen kyyttöjen pompottimiin, sillä ovat-han tässäkin samat vasket olleet vuosikymmeniä nupopäiden kannettavina. Keväällä ne on otettu, kellot, aitan orrelta, emäntien tietämin, harrasmielisin taioin, puhdistettu, kantimiltaan tervattu, syksyllä lehtien pudotessa niputettu taas kammitalle suvea odottamaan. Karjat ovat vaihtuneet, ynnijät käyneet uusinimisiksi, mutta kellot pysyneet samoina, niiden kaiuntaan on tullut yhä uutta syvyyttä, muistoisaa kantavuutta. Voi sattua, että vanha harmaantunut mummo, jonka on pitänyt mennä Mikkelinpäivänä lemmiä kaitsemaan, päästääkseen nuorempia kirkolle, elää syksyisillä paimenvuoroillaan uudesti nuoruutensa, kuullessaan tuota tuttua kellojen kilkkettä, jossa kuvastuu keväinen rinne, alanteella helisevä karja ja lyhythameinen nuori tyttö niitä paimentamassa.

Lillan aika näytti kuluvan rattoisasti hänen valmistellessaan vispilänteostaan. Tyttö oli istunut niin paikoillaan ja niin kiintyneenä näpellykseensä, että kaikki hänen siloittelemansa kuoret saivat olla kasana sylissä, pois pudistamatta, ja päivän paisteesta eloon herännyt sääski voi rauhoon imeä tytön valkoisesta säärpohkeesta itsensä verta täyteen, miltei haletakseen. Sitä vasta kun itikka lähti tinisten, kylläisenä matkaansa kaapaisi Lilla kutkuavaa pureman jälkeä.

Nythän se valmistuikin työ. Tyttö tasaili varpukäyttämän latvat ja vuoleksi tyven. — Siinä on Huuhkan Annille — anopilleni — soma vispilä — myhähti tekijä. — Saa illalla Laukko ottaa tämän sarvelleen ja viedä kotiin.

Kuolleita



Ijäisyyskutsun sai Selma Suokas 17. 4. 1983 Tampereella. Hän oli syntynyt 26. 7. 1900 Sakkolan Kiviniemessä.

Selma Suokas siunattiin 30. 4. 1983 Lempäälän Ristimäen siunauskappelissa. Siunauksen toimitti kirkkoherra Miettinen. Kun omaiset, ystävät ja naapurit olivat laskeutuneet kukkansa arkulle, kannettiin arkku autoon ja saatettiin Lempäälän vanhalle hautausmaalle saattojoukon seurattuna mukana. Kun arkku laskettiin sukhautaan, niin arkun päälle laskettiin vapaussoturien huoltosäätiön havuseppele, sillä Selma Suokas oli osallistunut v. 1918 Punaisen Ristin palvelukseen sanitääritehtävissä.

Muistotilaisuus oli Lempäälän Ehtookodossa. Jossa vainajan muistolle puhui kirkkoherra Miettinen. Laulettiin virsiä, Lempäälän kanttorin toimiessa säestäjänä.

Muistotilaisuus oli lämmihenkinen jäähyväisjuhla jossa muisteltiin Selma Suokkaan elämäntyötä.

Hän sai elää pitkän, monipuolisen ja rikkaan elämän, josta mainittakoon osallistuminen maanpuolustustyöhön, Martta- ja nuorisoseura-

Vuosia täyttäneitä

85 VUOTTA täytti 14. 6. 1983 Olga Maria Vis kari os. Häyrinen Haminassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lohijoki.

80 VUOTTA täytti 5. 6. 1983 Aino Lemmetti os. Holppinen Pirkkalan Aniassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Sipilänmäki.

75 VUOTTA täytti 26. 6. 1983 Toivo Lappalainen Lempäälän Lipossa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haitemaa. Hän on merkkipäivänään matkoilla.

70 VUOTTA täytti 15. 4. 1983 Sylvi Ilona Jääskeläinen os. Rauvala Pirkkalan Loukonlah-

dessä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä.

70 VUOTTA täytti 3. 5. 1983 Leo Paakeli Hämeenkyrössä. Entinen kotipaikka Sakkolan Kaarnajoki.

70 VUOTTA täytti 5. 5. 1983 Aino Emilia Kallonen os. Hytönen Vesilahdella. Hän on edesmenneen Aukusti Kallosen puoliso Sakkolan Petäjärveltä.

70 VUOTTA täytti 24. 5. 1983 emäntä Rauha Jousranta Lempäälän Harakkalassa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Pannusaari. Merkkipäiväänsä hän vietti Ahtialan kodissa lähempien omaisten seurassa.



Kaisa Honni, o.s. Afleht täytti kesällä 71 VUOTTA. Nyt hän on sairastanut, mutta toivomme terveyttä, että voisi kertoa tarinan kuinka pankkineiti pärjasi ison sukulilan emäntänä. Toivomme, että vointi paranee ja kerrontaa tulee Suvannon Seutuun.

toiminta monine harrastuksineen nuoruus- ja miehuusvuosinaan.

Selma Suokas tunnettiin omassa yksityiselämässään täsmällisenä ja velvollisuuden tuntuksena ihmisenä.

Selma-täti sai heittää harteiltansa "taakka elämän, nukkua helmaan Tuonen lempeän."

H.U.

Viljam Söder syntyi 22. 8. 1899 Sakkolan Lapinlahdessa, kuoli 17. 5. 1983 Lempäälässä.

Helka Marjatta Virtanen os. Ristilä syntyi 10. 8. 1947 Lempäälässä, kuoli 13. 5. 1983 Lempäälässä. Hänen äidin entinen kotikylä oli Sakkolan Petäjärvi.

Elsa Karonen os. Silvasti syntyi 13. 10. 1918 Sakkolassa, kuoli 9. 5. 1983 Loimaan aluesairaалassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Lupra.

Uusia ylioppilaita

LEMPÄÄLÄN LUKIO

Outi Koski Vesilahti. Vanhemmat Ritva os. Raaska ja Hannu Koski. Äiti on syntynyt Sakkolan Petäjärvellä.

Anne-Maria Moisio Vesilahti. Äiti edesmennyt Armi Moisio os. Raaska Sakkolan Petäjärveltä.

Sirpa Kurikka Vesilahti. Vanhemmat Airi os. Pylkki ja Soini Kurikka. Isän entinen kotikylä Sakkolan Petäjärvi.

Juha Virolainen Lempäälä. Vanhemmat Salme ja Viljo Virolainen, isä Sakkolan Hovinkylästä.

Markku Jousranta Lempäälä. Vanhemmat Esteri ja Terho Jousranta, isä Sakkolan Pannusaarelta.

Miika Kallonen Lempäälä. Vanhemmat Irja ja Esko Kallonen, Äiti Sakkolan Haparaisista ja isä Lapinlahdesta.

Juha Koironen Lempäälä. Vanhemmat Elsa ja Pauli Koironen, isä Sakkolan Haitemaasta.

Kimmo Koironen Lempäälä. Vanhemmat Hilma ja Lauri Koironen, isä Sakkolan Haitemaasta.

Merja Kuisma Lempäälä. Vanhemmat Anneli ja Ilmari Kuisma, äiti Sakkolan Pannusaaresta ja isä Sihkeriöstä.

TAMPEREEN KLASILLINEN LUKIO

Eliina Johanna Ojala Lempäälä. Vanhemmat Sinikka os.

Kiviniemen Martat toimineet 75 vuotta

Kiviniemen Martat juhlivat 75 vuoden mittaista taivaltaan huhtikuun 24 päivänä 1983. Juhla alkoi jo marttojen osallistumisella jumalanpalvelukseen Viialan kirkossa ja jo sitä ennen oli laskettu havuseppele sankarihaudalle ja kukkakimppu Karjalaan jääneiden muistomerkille.

Kirkkokahvit tarjottiin koko seurakuntaväelle Viialan uudessa seurakuntasalissa. Pöydän "tarjoukset" olivat kaikki marttojen omin

Lamppu ja Pentti Ojala. Äidin entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi.

URJALAN LUKIO

Ismo Kaarineva. Isän Ossi Kaarinevan entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi.

SAMMON LUKIO TAMPERE

Päivi Huuska. Isä Erkki Huuska Sakkolan Röykkylästä.

VALKEAKOSKEN LUKIO

Tuomo Koironen. Isä Usko Koironen Sakkolan Haitermaasta.

PUNKALAITUMEN YHTEISLYSEO

Kirsi Marja Ukkonen. Vanhemmat Terttu os. Naskali Sakkolan Lapinlahdesta ja isä Viljo Ukonen Sakkolan Riiskasta.

Maija-Liisa Saksanen. Isä Pentti Saksanen Sakkolan Riiskasta.

käsin valmistamia ja kuten arvata sopia siitä ei puuttuneet Karjalan piirakatkaan. Päiväjuhlaan oli tullut noin 70 henkeä. He kaikki olivat marttoja, jos ei aivan nimellisesti, niin ainakin mieleltään.

Tilaisuus aloitettiin virrellä 462. Yhdistyksen monivuotinen puheenjohtaja, emäntä Lempi Nykänen tervehdyspuheessaan käsitteli Kiviniemen marttojen syntyvaiheita sanoen muunmuassa: "Tuskinpa osasivat ne karjalaiset emännät aavistaa jotka kokoontuivat Marianpäivänä 25 päivänä maaliskuuta 1908 perustamaan Kiviniemen Marttayhdistystä, että muutaman vuosikymmenen kuluttua toimintaa jatketaan kaukana Hämeessä ja heille tunteuttomalla paikkakunnalla."

Työn ja toiminnan vuodet jotka alkoivat Kiviniemessä ovat jatkuneet täällä Viialassa. Jäsenmäärä-

me on pysynyt 50 paikkeilla, joista toimivia jäseniä on tosin vähemmän. Puheenjohtaja sanoi lopuksi, että tämä kotiseutu jossa nyt elämme on tullut tutuksi ja läheiseksi, vaikka Karjala ja kotipitäjä Sakkola on edelleen rakkaassa muistissa.

Yhteisesti laulettuun Martta-laulun jälkeen piti Marttapiiriliiton valtuuston puheenjohtaja Inkeri Ilvesola lämminhenkisen juhlapuheen. Hän totesi Kiviniemen marttojen olevan hyvin rikkaita, kun heillä on muistojen aarteet, monelta nykypäivän ihmiseltä muistojen rikkaus puuttuu. Tämänkin päivän martalla on tehtävää, sillä marttatyössä löytyy monenlaista toimintaa. Varsinkin nuorten perheiden neuvominen ja tukeminen on erittäin tärkeää.

Yksinlaulua esittivät rehtori Pauli Kurikka, laulaen laulut "Kellot" ja "Isä meidän" ja häntä säesti tyt-



Tässä on osa Kiviniemen nykyisiä marttoja.

tärensä Päivi, sekä tirehtööri Kauko Laitinen esittämällä Aili Runnen laulun "Laps olen Karjalan". Molemmat esitykset olivat kaunista kuultavaa. Samoin kuin Aliina Liimataisen lausumat Eino Leinon Helkavirret.

Yhteislauluina laulettiin Karjalaisten sekä Hämäläisten laulut.

Piiriliiton onnittelut toi vt. toiminnanjohtaja Raili Laitinen ja yhdessä Inkeri Ilvesolan kanssa jakoi martoille myönnetty ansio- ja vuosimerkit. Suuren hopeisen ansiomerkin saivat Ida Vulli ja Taimi Sipiläinen. 50-vuotismärkin Lempi Nykänen, Aino Halonen, Aili Kotti ja Ida Vulli. 40-vuotismärkin Helmi Uosukainen, Meri Männikkö ja Taimi Sipiläinen. 25-vuotismärkin Ida Hinkkanen, Sylvi Jussila, Aino Salonen, Emilia Kerminen, Esteri Lopenen, Aili Majanen, Eila Räikkönen, Helvi Räikkönen ja Linda Kilpinen.

Tervehdyksiä ja onnitteluja oli tullut entisiltä Kiviniemen martoilta ja muiltakin yksityisiltä marttojen ystävilä. Muutamat olivat itse tuomassa tervehdyksensä. Loviisa Männikön onnen ja menestyksen toivotukset juhlivalle yhdistykselle esitti hänen tyttärensä Laila Melto. Onnittelevia marttayhdistyksiä olivat Petäjäjärven, Viialan ja Helsingin karjalainen marttayhdistys. Myös Viialan Karjalaiset ry ja Suvanto-Säätiö yhtyivät onnittelijoihin. Viialan seurakunnan tervehdyksen esitti khra Arvi Kuoppala. Myös Viialan entinen khra Matti Koskela oli lähettänyt lämpimän tervehdyksensä.

Lopuksi Helmi Uosukainen muisteli, mukaansa tempaavaan tapansa, Sakkolaa ja varsinkin Kiviniemeä.

Kahvipöydän painoa koetettiin vielä keventää juhlaohjelman päätyttyä. Juhla oli kaunis ja lämminhenkinen. Kaunis oli myös keväinen sää, sillä "tuuli vain hiljaa henkäili".

T.S.



Toimituksen tuoli

Pitäjäjuhla kutsuu meitä suurin joukoin osallistumaan tilaisuuksiin Orivedellä. On muistojen ilta, juhla-jumalanpalvelus ja kunnianosoitukset, sekä klo 13 Opistolla alkava päiväjuhla. Paikkakunta on suhteellisen hyvän kulkureitin vierellä, lähestyi juhlapaikkakuntaa mistä suunnasta tahansa.



Vilakkalan kylän jalkapallojoukkue.

Kun tutustuu juhlan ohjelman nimiluetteloon, esiintyjiin, niin huomaa kuinka lähes poikkeuksellisen vireä on karjalaisuuden suonen sykkintä paikkakunnalla, kuinka lukuisasti on saatu ohjelman suorittajia omasta takaa, uskon nimistä päätellen lähes jokaisen olevan Vilakkalan kansakoulupiirin entisten asukkaita ja heidän uutta sukupolveaan.

Näin uhrautuva, yksimielinen ja innostunut joukko antaa henkistä pontta juhlayleisöllekin ja uutta uskoa karjalaisuuden versontaan läheisellä maapohjalla.

Karjalaisuus on kuin katajapuu, joka kasvaa maaperässä vuosisatoja jopa suvantolainen kulttuurikin on tuhatvuotinen, jonka monia vaiheita aikojen aallokossa ei ole vielä pystytty täysin seuraamaan. Tämän tuhatvuotisen perinnön vaikutus heijastuu meihin aina kun kokoonnumme pitäjäjuhliimme, antaen voimaa uskomaan yhäti uuteen aamuun seuraavien sukupolvien eläessä hämärtyvien öitten jälkeen.

Tällä lyhyellä ajatelmalla toivotan: Näkemiin Orivedellä!

Tästä numerosta ajattelin 20 sivuista, mutta kun kurkistin kansi-

VEIKKO SOKURA
Erikois-
hammasteknikko
 TAMPERE
 Mäkipäänkatu 39—41 II kerros
 Puh. 556615

oon niin tuntui viisaammalta tyytyä vähäisempään, sillä kirjoituksia on yllättävän vähän. Harras toivomukseni on, että kirjoituksia tulisi heti ensitilassa! Sakkola-juhlan lisäksi toivon monipuolista selostusta myös kylätalaisuuksista, joita kuluva kesänä on useita jo ennen pitäjäjuhlaa läpivietyinä. Myös valokuvat on tervetulleita.

Minä en pysty moneenkaan tilaisuuteen rientämään vaikka harrastusta riittäisikin.

Koska Sakkola-juhla on suurelta osalta vilakkalaisten tämän vuoden huomattavin toiminnan tavoite, niin tähän loppuun liitän kuvan menneiltä vuosilta, joka esittää Vilakkalan jalkapallojoukkueen jäseniä, moniselitteisissä "urheilupuissa". Valokuva on Samppa Viskarin käyttöömme antama ja näkyy vanhemman sukupolven tuntemaa urheilumielistä miestä 8 henkilöä, sekä maalivahti ja pallokin.

Kuperkeikkoja!

Minua kehoitettiin v. 1972 kirjoittamaan jotain Sakkola-liitteeseen Karjala-lehdessä. Pitkäsen Yrjökin teki samanlaisen ehdotuksen Laurille. Mutta miten lie siihen aikaan ollut niin kiire, eikä kumpikaan ehtinyt keskittymään ja muistelemaan. Silloin touhuttiin elämän arjessa. Nyt on pyhä ja on aikaakin. Ja ei myöhäistä koskaan hauskojen aikojen muisteleminen. Ei ne revi "omaa persoonaa" nuo kultaiset nuoruuden muistot.

Lauri juttelee, muistelee kaukaisia asioita, mutta ei vaan saa paperille. Tahdon auttaa; kirjoitan ja kerron etteivät menisi maanrakoon — unohdukseen.

Lauri on voimistelija vieläkin. Minä en ole koskaan ollut innostunut voimistelija. Kävely, uinti, hiihto ovat riittäneet minulle. Nyt vaan huomaan miten tärkeä tekijä voimistelu on ollut Laurin elämässä. Vieläkin yrittää kävellä käsillään, mutta minä pelkään ja vokisen, niin asettuu. Onhan ikää jo 76 vuotta. Voisi satuttaa itsensä. Nuoruus on ohi. Se on uskottava! Mutta muisteleminen on paikallaan:

"Pyhäisin tuli tehtyä kuperkeikkoja kotinurmella. Viipurissa jo pikkupoikana sain innostuksen voimisteluun yli muiden kuntoharjoitusten. Kuuluin poikien voimistelu-ryhmään jo ennen kansakoulua. Koulussa taito kehittyi hyvien oh-

jaajien avulla. Olisi varmasti tullut kilpailukelpoiseksi. Mene ja tiedä vaikka Olympialaisiin asti? Pienillä pojilla on suuria unelmia!

Kun sitten muutimme Kiviniemeen jäivät voimisteluharrastukset "itekseen" sellaisiksi. Täällä ei kansakoulussakaan ollut paljon mitään liikunnan opetusta.

Koulusta menin juoksupojaksi osuuskauppaan. Voimisteluharrastukset jäivät yhä enemmän vain sunnuntaihommaksi. Arkena sain juosta kaupassa ja kotimatkoilla itseni väsyksiin.

Kaitalan Kallehan se oli, joka ryhtyi minua innostamaan. Jopa kehoitti opettamaan muitakin poikia. — Miksipäs ei, jos pystyn, oli vastaukseni.

— Kyllä pystyt, ehätti Kalle Kaitala. — Laitamme Sinut Urheiluo-pistolle voimistelukurssille. Kurssit kustannamme, jos sitten alat ohjata poikia. Palkkaa emme lupaa. Sinulla on taitoa, mutta meillä ei ole rahaa, jutteli Kalle, joka lähinaapurina kävi usein meillä ja seuraili hypyjäni.

Enhän minä palkkaa havitellutkaan. Omaksi ilokseni tuollaiset hommat teen! Ja niin Kalle pyysi minulle lomaa osuuskaupasta kurssin ajaksi. Tuo tapahtui kesällä 1929.

Kurssin kaksi viikkoa olivat antoisaa aikaa. Ja maailma on sitten-

Olin piikana Lapinlahdessa

kin hyvin pieni, sillä olen täällä Torontossa tavannut silloisen kurssito-verini Aleks Saarvalan, joka sai kultaa 1936 Olympialaisissa. Muistelimme Viiksanlahden Urheiluo-pistoa Suvannon rannalla. Kaunis muisto!

No niin, siitä se sitten alkoi poikien voimistelu.

Tytötkin osallistuivat alussa poikien mukana. Erikoisen notkeana muistan Räikkösen Martan. Hänestä tosiaan huomasi, että liikunnantaito on synnynnäistä lahjaa, joka kehittämällä saa ihmeitä aikaan.

Kehoitin heti kohta tyttöjä kouluttamaan itselleen ohjaajan. Aili Kareinen oli siihen tosi sopiva. Viipurin Tanhuvaarassa hän sai loppusilauksen. Siihen aikaan oli sentään iso ero mies- ja naisvoimistelulla. Nythän tytöt pystyvät melkein mihiin miehetkin. Sen ovat Oljat ja Nadiat näyttäneet.

Olen jo aikaisemmin pääpiirtein kertonut voimisteluharrastuksista Suvannon Seudussa v. 1980.

Naapurin Taunoa, Nuoran Einoa ja monia muita muistelen. Vahinko kun ei ole kuvaa koko joukosta. On vain tuo jo aikanaan lehdessä julkaistu kilpailujoukkue.

Pojat olivat rohkeita yrittämään telineleikkeitäkin. Oikein pahaa onnettomuutta ei sattunutkaan. Pahin oli kun Järveläisen Toimi putosi reikiltä ja satutti niskansa niin että tuli mustat läiskät. Sekin olisi vältetty, jos rekki olisi ollut lämpimässä salissa, mutta se tuotiin kylmältä näyttämöltä. Tanko hikosi ja tuli liukkaaksi. — Toimi selvisi onneksi hyvin vaurioistaan. — Kyllä sen jälkeen muistettiin tuoda telineet jo aikoja ennen käyttöä lämpiämään saliin ja tanko kuivattiin. Pakkasajat olivat hankalinta aikaa monella tavalla...

Innustus oli suuri jokaisella.

On hauskaa kuvitella, että mitä olisi nyt siellä kotipuolessa, jos ei sotaa olisi ollut, jos olisi saanut toi-

Pölläkkälässä ja Mälkölässä jonkin aikaa oltuani alkoi mieli tehdä kotiin ja kohtalo alkoi vetää minua Sakkolaan päin.

Ja oltuani jonkin aikaa kotona niin tuli tietoon ikäviä uutisia Lapinlahdesta, jossa minun setäni tytär oli naimisissa, sieltä soitettiin meidän kylään Kermisen kaupalle, että serkkuni oli saanut pienen pojan ja itse kuollut lapsivuoteeseen. Lisäksi sanottiin kaupalla, että setäni emäntä on jo niin vanha ja huonokuntoinen, ettei pääse kunnolla kävelemään...

Me kaikki olimme syvästi murtuneita serkkuni kuoleman johdosta

ja setäni emäntä sanoi meille, hänen nuorimmalle pojalleen ja minulle, että lähtekää te nyt katsomaan ja auttamaan hätätilanteessa olevia... Niin me Mauno-serkun kanssa lähdimme polkupyörällä ajamaan kohti Lapinlahtea, ensin Raudun kirkolle ja Vehmaisten kautta Lapinlahteen, pyörällä täytyi lähteä matkalle kun ei ollut mitään muuta kulkuneuvoa käytettävissä — eikä polkupyörääkään ollut jokaiselle matkalle lähtevälle näytettävissä.

Kun saavuimme perille, niin totesimme tapahtuneen kuin oli puhelimessa meille kerrottu — serkkuni

mia elämänsä ajan samoilla seuduilla, jos, jos...

Mutta nyt on näin. Nyt on "aurionlaskun aika, jolloin tummimatkin pilvet alkavat näyttää loistavan kultaisilta."

"Ihmisen arvokkainta omaisuutta eivät ole ne esineet, joiden rahallinen arvo on suurin, vaan ne, joihin kytkeytyvät kalleimmat muistot."

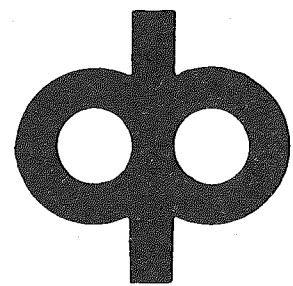
Katselen voimistelukuvaa. Niin monta on pojista jo poissa. Muistelen jokaista.

Miksi eivät toiset muistele? Topikin voisi ja "Tossu"! "Ihmisen elämä alkaa huudolla ja päättyy huokaukseen. Mutta huudon ja huokauksen välissä on kyllin tilaa hymylle." Ja lisäksi; muistella onnen viimeistä huokausta.

Lassi soitti juuri pianolla Merikannon Kesäiltaa. Mikä sävel! Mikä sykähdyttävä sävel!

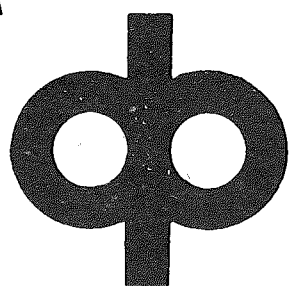
"Lennä, lennä pääskynen..."

Klaudia Pelkinen



TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
 — PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI

Lempäälän-Viialan
Osuuspankki



Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo
NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE
 Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet



Suvanto Virkin rannasta etelään.

oli kuollut ja jälkeensä jäivät kaksi tytärtä ja tämä pikkuinen vauva...

Toinnuttuaan tapahtumasta, he alkoivat pyytää minua jäämään sinne auttamaan ja laittamaan hautajaisia. Minä halusin omalta osaltani auttaa heitä ja ompelin lapsille vaatteet hautajaisia varten. — Olin siellä kaksi viikkoa, aina hautauspäivään saakka.

Vainaja täytyi saattaa Suvannon yli veneellä ja muistan vieläkin kuinka kova aallokko kävi järvelä... Me rautulaiset emme olleet tottuneet veneellä kulkemaan ja siksi me pelkasimme kovasti tuulisella järvellä.

Toisella rannalla oli hevonen vastassa ja me saatossa kulkien kävelimme hautausmaalle saakka ja näin saatoimme serkkuni ikuisen lepoon hautausmaan kauniiseen hiekkaan peitettynä.

Näin surulliset tapahtumat toivat minut Lapinlahteen ja minä jäin sinne "piiaksi" jälleen. Mieliäsi kohosi ja hauskaa siellä oli asua, sillä Nuorisoseuran talolla oli illamat melkein joka pyhä. Jos ei ollut niin menimme järven yli Haparaisiin iltaamiin tai muihin "siantappajaisiin". Sakilla mentiin ja näin minäkin totuin olemaan veneessä pi-

meälläkin, jolla aina kotiin yölläkin selvittiin.

Kumminkin muistan yhden "kalenareisun", josta lähdimme yöllä pois ja järvellä nousi kauhean tiheä sumu, eikä yhtään nähty mihin mennä ja pikku veneillä osa joukosta joutui Ojaniemen rantaan, josta huutelivat, että missä he nyt ovat? Meillä oli Kallosen suuri moottori-vene ja kun ohjaaja otti lähtösuunnan niin me tultiin aivan suoraan omaan venelaituriin.

Me tehtiin Haparaisiin monta matkaa ja hauskaa oli — kirkonkylän pojat kävi myös siellä ahkerasti...

Nyt on vain muistot jäljellä...

Maire Salmela

Sakkolan kylätuvasta tupaan

Kyläkuvasto valmistuu pian ja on saatavana Sakkola-juhlassa. Hinta 110 markkaa kappale. 10 kirjan ostosta saa 10 markan alennuksen.

Ennakkotilaukset osoitteista Yrjö Raaska, Mantere, 37500 Lemppälä tai Suvannon Seudun toimistuksesta, 37370 Narva.

Tänä vuonna on kulunut 100 vuotta Aleksanteri Aavan syntymästä. Emme ole hänen muistoaan unohtaneet, vain eräät toimituksista riippumattomat syyt ovat viivästyttäneet kirjoituksen saamista lehden. Nyt on jo varmaa, että kirjoitus tulee vasta seuraavaan numeroon, joka ilmestyy Sakkola-juhlien jälkeen.

Oikaisu

viime numeron kirjoitukseen Onni Pursiaisen kansakoulukaveri muistele.

Sakkola-viiri ei ole Onni Pursiaisen piirtämä, vaan sen on suunnitellut kakisalmelainen Armas Lähteenkorva, vain viirin alareunaan on myöhemmin lisätty keltaisella aaltoviiva, jota ei ollut ensimmäisessä piirroksessa.

Tämän viirin piirtäjän on ev. luutn. evp Heikki Virintie henkilökohtaisesti puhelimella varmistanut. Kiitokset hänelle.

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI • PUH. 935-81 204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTOITA
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Sakkolan Sotainvalidi- ja Sotaveteraanikerhon vuosikokous Ellivuoressa

Kerhomme kokoontui vuosikokoukseensa 23—24. 04. 1983 Ellivuoren lomahotellissa, jonne saapui 18 kerhomme jäsentä.

Kerhomme puheenjohtajana jatkkaa edelleen Martti Karonen, varapuheenjohtajana Martti Salmela, sihteerinä Lauri Lamppu ja Risto Jääskeläinen. Lisäksi johtokuntaan kuuluu Väinö Tenkanen, Aarne Naskali, Aadolf Eräranta, Aleks Ollikainen, Aarne Karvonen, Eino Sulervo, Reino Volanen, Erkki Lopenen, Viljo Purontaa ja Soini Patja.

Tilit ja raha-asiat hoitaa Martti Karonen. Tilit tarkistavat Erkki Lopenen ja Toivo Koiranen. Virallisten asioiden jälkeen oli illalla yhteinen illanvietto.

Tilaisuuksissa keskusteltiin kovasti vastaisesta toiminnasta ja suunnittelimme jopa nuorisotoimintaa mukaan näihin sakkolalaisien rientoihin ja näin päätimmekin seuraavana päivänä järjestäytymiskokouksessa. Sillä kotiseutu- ja kulttuuriperinne velvoittavat siirtämään vastuuta myös nuoremmille henkilöille.

Tilaisuudessa päätimme antaa kaiken tukemme työryhmälle jonka tehtävänä on viedä perinnettä ja kotiseututietoutta eteenpäin ja tähän nuorisotyöryhmään valittiin Risto ja Irja Jääskeläinen ja Aune Karonen.

Kerhon seuraava kokous pidetään Sakkola-juhlan yhtenä liitteenä. Jäsenet ja johtokunta, huomioikaa jo nyt kyseinen kokous. Orivedellä tavataan!

Martti Karonen ja
Lauri Lamppu

Tuulosjoella elettyä

Tuuloksen hyökkäys piti alkaa 27. 7. -41? Koska meitä silloin komennettiin 10 miestä Ylä-Viteleestä mainitulle joelle, tehtävänä vankien vastaanotto.

Majoituimme metsikköön ponttoonisillan luo, jossa oli muitakin joukkoja. Yön nukuimme puiden juurella ja päivät vietimme maastossa, kuka missäkin. Jopa käytiin joen toisella puolellakin, jossa oli suomalaisilla sillanpää-asemat.

Ilmat oli lämpöiset ja tilanne rauhallinen, vain viholliset kävivät joskus tähyttämässä.

Hyökkäystä ei kumminkaan aloitettu, vaan meidät kutsuttiin pois 29. 7. ja kerrottiin, että eteneminen Karjalan Kannaksella ei ole edistynyt suunnitelmien mukaan, joten täälläkään ei sovi hyökätä eteenpäin.

Illalla 3. 9. -41 siirryimme koko joukkue Ylä-Viteleestä Sääntämakeen päin noin 15 km ja majoituimme teltaan.



Myös valokuvassa olevat sakkolalaiset osallistuivat Tuulosjoen taisteluihin II/JR 23 Krh-joukkueessa. Edessä istuu kranaattilaatikkolla nykyinen Suvannon Seudun toimittaja, toiset kuvassa olevat vasemmalta Veikko Ollikainen, Viljami Virolainen, Eino Kiuru, Eero Kuoppa, Johannes Pulakka ja Nestori Heikkonen. Kuva on talvelta 1942 Syvärillä.

Metsäpirtin Raaju — unohtumaton kotikylä

Nykyisin ihmiselle on tärkeää, että hän tietää ja tunnistaa omat juurensa. Varsinkin meille siirtokarjalaisille tieto omista lähtökohdistamme antaa varmuutta ja turvallisuuden tunnetta. Vaikka entinen rakas kotiseutu on muuttunut aikojen kuluessa osittain tunnistamattomaksi, niin sen maisemat ovat silti muistoissamme säilyneet erittäin elävänä. Näin on käynyt varsinkin karjalaisessa kyläyhteisössä syntyneiden ja kasvaneiden kohdalla.

Omalla kohdallani luja juurtumisen kyläyhteisöön tapahtui Metsäpirtin pitäjässä sijainneessa Raajun kylässä. Tässä kylässä olen syntynyt ja varttunut nuoruusikään. Raajun kylää ei enää ole, mutta entiseen kotikylääni minua yhä yhdistävät unohtumattomat lapsuus- ja nuoruusmuistot.

Raajun kylä sijaitsi Metsäpirtin pitäjän ääreläidalla Raudun ja Sakkolan pitäjien rajalla. Kylän juuret johtavat hyvin kauas menneeseen aikaan, sillä nimi on esiintynyt jo 1500-luvun vaiheilla Novgrodin Vatjan viidenneksen verokirjassa.

Raajun maisemat olivat luonnonkauniit. Suuri osa taloista oli sijoittunut kylää myötäilevän mäenrinteen ympäristöön. Suvantojärvi loiskutteli Raajun kylän Sakkola-Riiskan puoleisessa kulmassa ja muodosti hyvän hiekkaisen uimarannan Raajun lahdella. Raudun puoleisella kylärajalla avautuivat laajat metsät ja siellä kohosi näköalapaikka Kyöniinmäki.

Ulkopuoliset kulkuyhteydet Raajuun olivat hyvät ennen talvisotaa. Linja-auto kulki kylän läpi välittämättä liikennettä useampaan suun-

taan. — Sähköä ja kauppaa ei ollut. Lähin kauppa oli Sakkolan Riiskassa noin parin kilometrin päässä. Siellä oli myös mylly ja saha.

Raajussa oli ennen talvisotaa kolmisenkymmentä taloa. Asukkaiden pääelinkeino oli maanviljelys ja karjanhoito. Kylässä vallitsi yritteliäs mieli ja uusia asuintaloja valmistui vähän ennen talvisotaa useita. Lapsia sekä nuorisoa oli niin runsaasti, että oli mahdollisuus harastuksiin oman kylän puitteissa. Niinpä varsinkin ompeluseuratointi ja pyhäkoulutyö kokosivat ihmisiä, tuoden vaihtelua arkiseen eloon.

Elämä Raajussa oli rauhallista, turvallista ja tutunomaista talvisodan alkamisamuun 30. 11. 1939 asti. Talvisota sekoitti Raajun niin kuin niin monen muunkin karjalaiskylän elämän. Siviiliväen oli lähdettävä jo ensimmäisen sotapäivän aamuna tykkitulen ajamana.

Toisena sotapäivänä 1. 12. Raajun kylä paloi. Kotikylän palo oli järkyttävä elämys sille, joka joutui sen henkilökohtaisesti näkemään. Eräs paikalle osunut oli raajulainen Juho Paksu. Hän kirjoitti isälleni myöhemmin palosta tähän tapaan: — Toisena sotapäivänä jouduttuani Raajun kaikkien esteitten hidastamana päivällä kello 2 se oli kauhia näky, joka Raajun kylässä valtasi, että kaikki oli palon vallassa. Seisottuani vielä puoli tuntia Bredarholmin kartanolla ajattelin, että minkä tähden tämän piti olla näin. Vesikarpalot silmistäni vierähtivät rakkaan Raajun tanterilla...

Raajun kylän kohtalo ei ollut lopullisesti sinetöity talvisodan päätymisen jälkeen, vaan osa väestä pääsi jatkosodan aikana palaamaan kotikyläänsä. Lopullisesti lähtö tuli kesällä v. 1944.

Jatkosodan rauhan jälkeen Raajun kylän väki hajaantui Suomen eri puolille. Myös tänne Etelä-Pohjanmaalle, Kurikkaan ja Jalasjärvelle sijoitettiin useita perheitä.

lähes ilman vastarintaa yhtämittaisesti aina Syvärille saakka.

Me teimme alas pudonneista puhelinlangoista aitauksen tienvarteen, johon kokosimme vankeja. Itse yövyimme venäläisten tekemissä katetuissa maakuopissa. Seuraavana päivänä haravoimme laajan alueen maastoa. Toimitimme vangit pois taakse. Itse jatkoimme matkamme Kinkievan kylään ja sieltä edelleen Syvärin Voimalaitokselle.

Matkamme tänne kulki halki Aunuksen laajojen viljelysten. Siellä oli tienvieressä hylättynä pitkäputkinen tykki. Putki sojotti tulosuuntaamme, ehkä tämä oli se aavetykki josta "Naapurin Tauno" mainitsi ja joka ampui Tuulosjoelle. (Se oli juuri se tykki ja siitä sai toimittajakin selkäänsä.) **Kalervo Viskari**

koossa 5 miestä Sakkolasta. — Näytti siltä, että Sakkolan miehet tämän tilanteen selvittivät? Kun kauemmaksi katseli, niin näkyi siellä liikkuvan muitakin miehiä. Kuitenkin oli sakkolalaisten osuus myös merkittävä, niinkuin "Naapurin Tauno" on jo aikaisemmin kertonut, sillä Sakkolan poikia oli myös maantien suunnassa osallistumassa taisteluun ja tietämäni mukaan heitä oli myös tykistöissä, joka ampui hyökkäyksen valmistelun.

Tien katkaisu ei, ikävä kyllä, mennyt tappioita sakkolalaisten osalta, sillä Heino Turkkinen oli sankarivainajana tuossa vieressä telttakankaalla peitettynä, odottamassa kuljetusta sankarihautaan.

Tuuloksessa oli rintama murtunut ja suomalaiset joukot etenivät

Riihen makuinen leipä

Syöminen on ihmisen elintoiminoista loppujen lopuksi hyvin tärkeä ja keskeinen tapahtuma. Itse syömiseen ja sen hankkimiseen jouduimme uhraamaan paljon aikaa ja voimiamme. Nykyaika on vain valmisruoka- ja puolivalmisteineen vienyt ruuasta sen vanhan kotoisen maun, eikä ole enää sitä lapsena opittua Jumalan viljan kunnioitusta ruokaa kohtaan. Nykyihmiselle ruuan hankinta on vain välttämätön paha ja ehkä jopa monesti kirottava asia?

Miksi tästä kirjoitan? — Kyllästyneenä aina välillä makkaraan ja juustoon! Ja salaatteihin! — Silloin tulevat mieleeni ne oikeat lapsuusaajan karjalaiset herkkuruuat...

Onneksi minulla on vaimo oikeata karjalaista perua, ja hän osaa laittaa entisen kotipuolen ruokia. Mutta ei niissäkään, ruispuurossa, leivässä ja yleensä viljatuotteista valmistetuissa ruuissa ole sitä alkuperäistä makua...

Missä siis vika? — Niissä ei ole sitä riihenmakua! Muistojeni kätöistä kaivan esiin riihen, tuon savun ja viljan pyhän paikan. Vieläkin aina syksyisin kulkiessani maalla koetan aistia tuota riihensavun tuoksua, mutta turhaan.

Ja vanhan riihen ohi kulkiessani aivan kuin herkistän kuuloani, kuuluuko "mutkan" kopse riihessä? — Ei kuulu. Sen sijaan kuuluu leikkuupuumurin hyrinä pelloilta.

Ei kuulu myöskään riihestä haitarinsoittoa, nuorten naurua eikä tanssin rytkettä. Nekin on jääneet Karjalaan ja nuoruuteen, eivätkä enää palaa kuin muistoissa.

Ennen riihi oli maamiehen palkanmaksupaikka ja viskurin alta kerätty vilja tilipussi.

Monesti sen ajan ihmisenkin aloitti maallisen vaelluksensa savun nokeamassa saunassa ja lähti viimeiselle matkalle yhtä nokisen riihen keskeltä riippuvalta arkkulau-

dalta. Näin maaseudun ihmisen elämä ja kuolema mahtuivat saunan ja riihen välille.

Nyt riihet ovat vähemmän tärkeän rojan säilytyspaikkoina tai yhdistettynä rehun säilytysvajana. Joku verestää vanhoja riihimuistojaan rantahuvilleiksi muunnetuilla "riihillä".

Minä olen itse sitä ikäpolvea joka nuoruudessaan vielä pui viljansa "mutkalla" hakaten. Eikä se ollut mitään helppoa työtä, etenkin "otra-ahoksen" puinti ei sitä ollut; voi sitä homepölyn tuoksua joka salpasi hengitystä ja ohran vihneet tarttuivat hikiseen pintaan.

Ei silloin tunnettu home- eikä pölykeuhkosairauksia! Yskä parani rykimällä, jos parani?

Silloin oli tehtävä työtä leivästään ja uskottava parempaan tulevaisuuteen.

Ihmisillä on tapana unohtaa elämän ikävät puolet, eikä niitä kärkevästi muistella... Siksi muistoissani nousevat päällimmäiseksi tuo ihana syksyinen riihensavujen tuoksu kotikyläni yllä ja riihen makuinen ruisleipä. **Kassu**

Museoviraston kysely 29 aiheena asutustoiminta

Kerroimme kilpailun tuloksista jo viime numerossa, mutta on asiallista jatkaa tuloksien kerrontaa, vaikka kaikki lopulliset tiedot on vieläkin epävarmat.

Varsinkin alkuaikoina perheet pitivät yhteyttä ja vierailivat toistensa luona. Myöhemmin osa Raajun kylän asukkaista muutti täältä eteläisempään Suomeen.

Nykyisin ympäristössäni asuvat Raajun kylästä tulleet henkilöt ovat yhden käden sormilla luettavissa. Silti en ole irtautunut rakkaasta kotikylästäni vaan palaan sinne usein muistoissani. **Elsa Tuokko**

Nykyinen suolahtelainen Heino Kurikka sai VI palkinnon yleisessä sarjassa. Hän kertoi Vesilahden asutustoiminnasta. Heino Kurikan entinen kotikylä oli Sakkolan Petäjärvi.

Vpl pyhäjärveläiset kunnostautuivat kovin ansiokkaasti tässä kilpailussa ja saavuttivat seuraavat palkinnot:

Yleinen sarja II palkinto Pekka Kukko Koskenpää ja Aili Lappalainen Tampere.

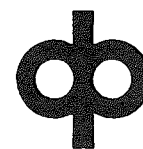
VI palkinto Marja-Liisa Gering, o.s. Kaasalainen, Saksan Liittotasavalta.

VII Aune Inkinen, o.s. Viskari, Huittinen, Lyyli Pärssinen Äetsä ja Kauko Hämälinen Kiiikka. Hän on Vpl Pyhäjärvi-lehden toimittaja ja

"hänen sihteerinsä" esitti ajatuksen, että jos olisi kilpailtu tämän kilpailu runomitassa, värssy värssy, niin suvantolaiset olisi voittaneet pyhäjärveläiset... Ei tuota tiijee, enneko koiteltas — Suur Kiitos kumminkin ajatuksen esittämisestä!

Sakkola-juhlien majoituksesta

Majoituksen voimme järjestää kaikille halukkaille lauantaiyöksi, joko hotellimajoitusta vastaaviin tiloihin Opistolle tai yhteismajoitukseksi Oriveden keskuskoulun asuntolassa. Majoitustiedustelut ja varaukset Oriveden Opiston puhelin 935-2773. Keskuskoulun asuntolasta yhteismajoitukseen varaus ja opastus juhlapaikalta ennen muistojen iltaa, pientä korvausta vastaan.



**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

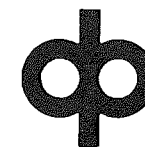
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739541



**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua



Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoa — palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1983 8 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 40 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta om
vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 Narva. Puhelin 931-
734843.

Postisiirtotili TA 430763-1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 Narva. Käyttötilin nume-
ro 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Puro-
taa.

Toimituskunta Helmi Uosukai-
nen, Uuno Pulakka, Eero Kop-
panen ja Väinö Kekki.